

Analyse | kraka

17. januar 2023

Der er samfundsøkonomisk potentiale i at intensivere indsatsen for at fremme kvindelige iværksættere

Af Ninja Ritter Klejnstrup

Kvinder er stærkt underrepræsenterede i iværksætteriet i Danmark, både hvad angår andelen af nystiftede virksomheder og andelen af risikovillige investeringer. Analysen her peger på, at der kan være et samfundsøkonomisk potentiale i at intensivere indsatsen for at fremme kvindelige iværksættere.

- Internationale undersøgelser har fundet, at virksomheder med kvinder blandt stifterne giver større investeringsafkast målt ved omsætning, end virksomheder stiftet udelukkende af mænd.
- Samtidig er der indikationer på, at fx kulturelle normer og investor bias giver anledning til suboptimale beslutninger både blandt kvinder, som kunne blive iværksættere, og blandt investorer, som underinvesterer i gode ideer.
- Derfor kan der være behov for øget offentlig indgriben for at fremme kvindeligt iværksætteri.
- Øget eksponering af kvindelige rollemodeller, øget repræsentation af kvinder i finansielle virksomheder, og øremærkede investeringspuljer til kvindelige iværksættere er blandt mulige tiltag.
- Endelig er der et behov for et gennemgribende og konsoliderende analysearbejde til at anskueliggøre det samlede økonomiske potentiale for dansk økonomi ved at øge kvindeligt iværksætteri i Danmark, og til at belyse de specifikke barrierer i en dansk kontekst.

Kontakt

Ledende økonom
Ninja Ritter Klejnstrup
Tlf. +45 53 71 53 85
E-mail nrk@kraka.dk

Deloitte

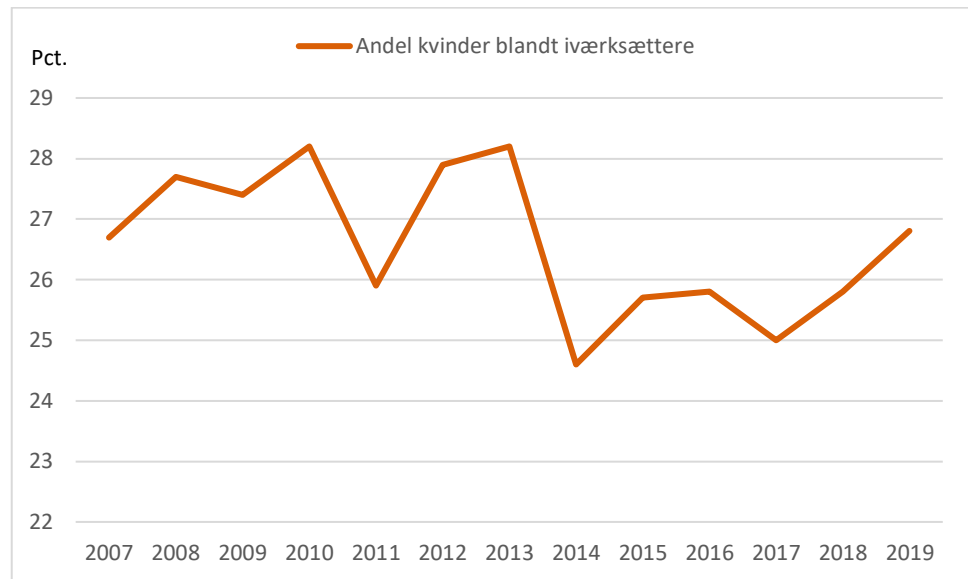
Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Sammenfatning

Kvinder er stærkt underrepræsenterede i iværksætteriet

Kvinder er stærkt underrepræsenterede i iværksætteriet i Danmark, både hvad angår andelen af nystiftede virksomheder, jf. figur 1, og andelen af risikovillige investeringer. Sådan har det set ud længe. Analysen her peger på, at der kan være et samfundsøkonomisk potentiale i at intensivere indsatsen for at fremme kvindelige iværksættere.

Figur 1 Andel kvinder blandt nye iværksættere, 2007 til 2019

Kilde: Ledernes Hovedorganisation på baggrund af Danmarks Statistik. <https://www.virksom.dk/nyheder-og-presse/analyser-og-undersogelser/kvindelige-ivaerksaettere-er-stadig-et-saersyn>

Økonom. potentiale ved at fremme kvindelige iværksættere

Internationale undersøgelser har fundet, at virksomheder med kvinder blandt stifterne giver større investeringsafkast i form af omsætning, end virksomheder stiftet udelukkende af mænd. Selvom analysernes resultater ikke kan generaliseres til en hver sammenhæng, indikerer de, at der kan være en god forretning for investorer, og for dansk økonomi, i at lade kvinders repræsentation blandt stifterne indgå som kriterium ved vurderingen af virksomheders vækstpotentiale.

Kulturelle normer og investor bias er hæmmende

Samtidig er der indikationer på, at fx kulturelle normer og investor bias giver anledning til suboptimale beslutninger både blandt kvinder, som kunne blive iværksættere, og blandt investorer, som underinvesterer i gode ideer.

Behov for øget offentlig indgriben

Derfor kan der være behov for øget offentlig indgriben for at fremme kvindeligt iværksætteri. Øget eksponering af kvindelige rollemodeller, øget repræsentation af kvinder i finansielle virksomheder, og øremærkede investeringspuljer til kvindelige iværksættere er blandt mulige tiltag.

Behov for større analysearbejde

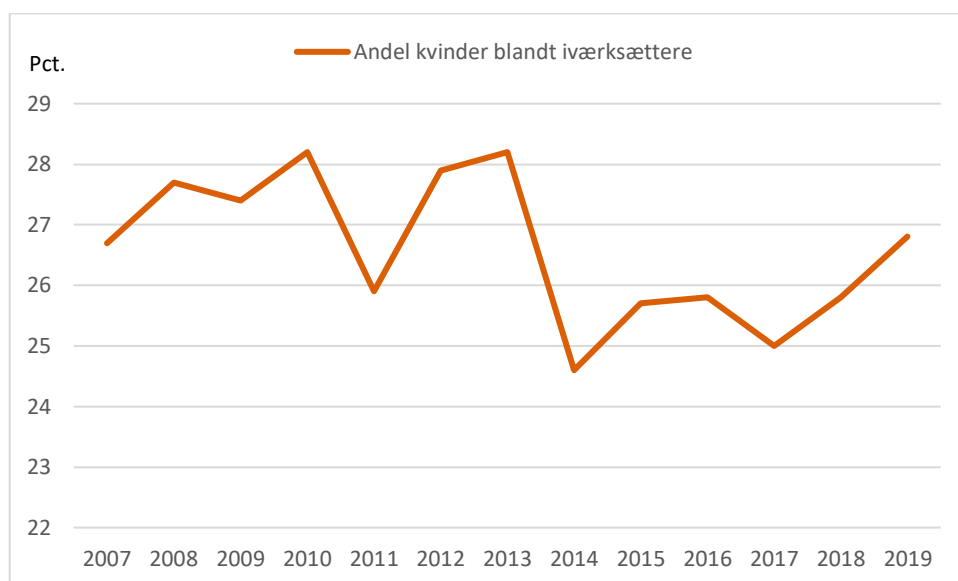
Endelig er der et behov for et gennemgribende og konsoliderende analysearbejde til at anskueliggøre det samlede økonomiske potentiale for dansk økonomi ved at øge kvindeligt iværksætteri i Danmark, og til at belyse de specifikke barrierer i en dansk kontekst.

**Kun hver fjerde
iværksætter i DK er
kvinde**

2. Kvinders andel af iværksætteriet er lav og står stille

Danmark er det kun ca. hver fjerde iværksætter, som er kvinde, og sådan har det set ud længe. En undersøgelse foretaget af Ledernes Hovedorganisation på baggrund af Danmarks Statistiks Iværksætterdatabase viser, at andelen af kvinder blandt iværksættere, har fluktueret mellem ca. 25 og 28 pct. mellem 2007 og 2019, jf. figur 2. Og en analyse fra Vækstfonden har fundet, ca. tre ud af fire nystartede A/S og ApS'er i 2021, blev stiftet af rene mandeteams og kun ca. 14 pct. af rene kvindeteams¹.

Figur 2 Andel kvinder blandt nye iværksættere, 2007 til 2019

Kilde: Ledernes Hovedorganisation på baggrund af Danmarks Statistik. <https://www.virksom.dk/nyheder-og-presse/analyser-og-undersogelser/kvindelige-ivaerksaettere-er-stadig-et-saersyn>

**Danmark halter
efter OECD-
gennemsnittet**

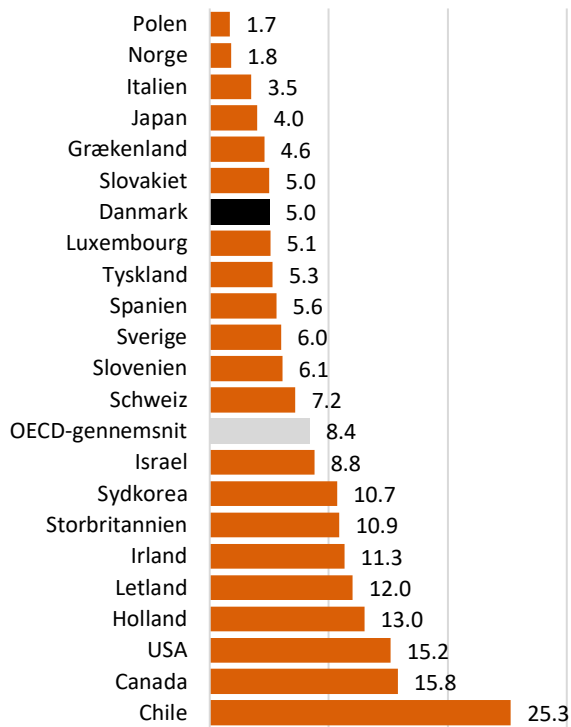
Kvinders lave andel af iværksætteriet afspejler, at ganske få kvinder bliver iværksættere. En analyse fra Dansk Erhverv har fundet, at kun ca. 5 pct. af danske kvinder i alderen 18 til 64 år var nye iværksættere² i 2021/2022. Det er betragteligt lavere end OECD gennemsnittet på 8,4 pct., jf. figur 3.a. Andelen af mænd, der er nye iværksættere, er til sammenligning ca. 8,1 pct. i Danmark, og også hvad angår ratioen mellem andelen af mænd og kvinder, der bliver nye iværksættere, halter Danmark efter OECD-gennemsnittet, jf. figur 3.b.

¹ <https://www.vf.dk/nyheder/2022/hver-syvende-virksomhed-bliver-startet-af-kvinder-vi-har-brug-for-stoerre-mangfoldighed/>

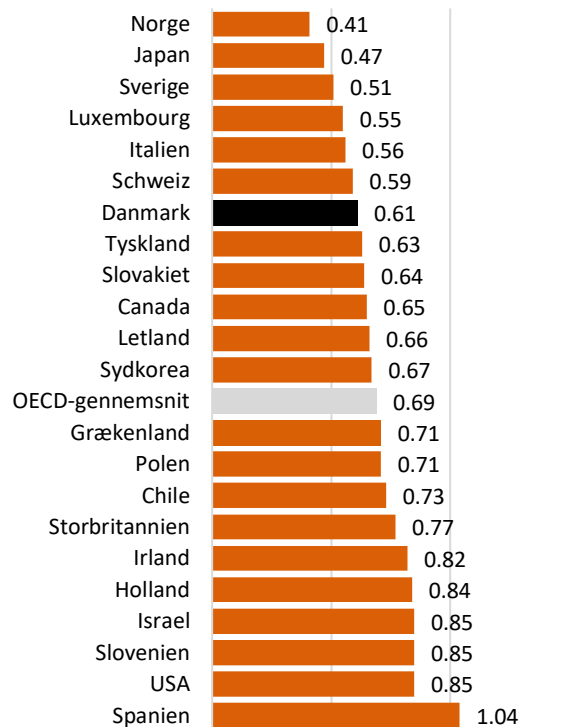
² Nye iværksættere er personer, som enten er i gang med at stifte virksomhed, eller som har stiftet virksomhed inden for de seneste 42 måneder.

Figur 3 Andelen af nye iværksættere blandt kvinder

Figur 3.a Andelen af kvinder i alderen 18-64 år, som er nye iværksættere, fordelt på lande inden for OECD-samarbejdet, 2021/2022, Pct.

Figur 3.b Forholdet mellem kvindelige og mandlige nye iværksættere fordelt på lande inden for OECD-samarbejdet, 2021/2022, Ratio.

Anm.: Definitionen af nye iværksættere er, at de enten er i gang med at starte ny virksomhed eller har startet ny virksomhed inden for de seneste 42 måneder. Antallet af respondenter varierer på tværs af landene. OECD-gennemsnittet er beregnet på baggrund af de lande, der indgår i figuren.

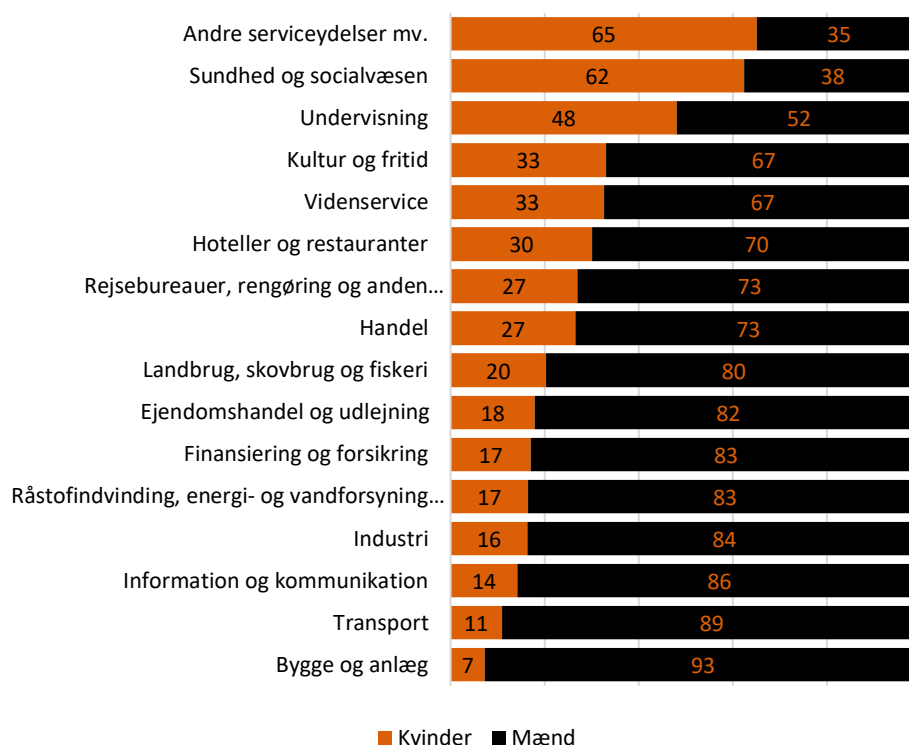
Kilde: Dansk Erhverv, baseret på Global Entrepreneurship Monitoring Report 2020/21 og 2021/2022, samt Norstat for Dansk Erhverv. <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/04-politik/2022/dansk-erhverv---kvindelige-iværksættere-2022.pdf>

Skæv kønsfordeling i næsten alle brancher

En analyse fra Fonden for Entreprenørskab har fundet, at kvinder var underrepræsenteret blandt nystiftede virksomheder indenfor alle brancher i perioden 2015-2019, med undtagelse af *Sundhed og Socialvæsen* og *Andre serviceydelser mv.*, jf. figur 4. Disse brancher stod for sammenlagt knap 10 pct. af nystiftede virksomheder med kendt branche³.

³ https://undervisningsportalen.imgix.net/dmqcdhr2/k4-5155757-ffe-temaanalyse_branche_diversitet_2022.pdf Der kunne ikke knyttes branche til ca. 5 pct. af de nystiftede virksomheder over perioden.

Figur 4 Iværksætternes kønsfordeling, opdelt på brancher, 2015-2019, procent.

Kilde: Egen tilvirkning pba. temaanalyse med fokus på diversitet i brancher fra Fonden for Entreprenørskab https://undervisningsportalen.imgix.net/dmqcdhr2/k4-5155757-ffe-temaanalyse_branche_diversitet_2022.pdf

Lavere overlevelse, jobskabelse og omsætning

Samme analyse fra Fonden for Entreprenørskab fandt, at på landsplan var overlevelsesandelen over en fireårig periode lidt lavere for virksomheder med kvindelige stiftere (ca. 51 pct.) end virksomheder med mandlige stiftere (ca. 54 pct.). Og desuden, at jobskabelsen i virksomheder stiftet af kvinder var lavere, end i virksomheder stiftet af mænd. Det vil sige, blandt overlevende virksomheder i 2019, var der i gennemsnit skabt 1,2 fuldtidsstillinger i virksomheder stiftet af kvinder, og 1,9 i virksomheder stiftet af mænd. En tidligere analyse fra Fonden for Entreprenørskab fandt, at for virksomheder stiftet i 2013 var forskellene mellem kvindelige og mandlige stifters overlevelsesandel og jobskabelse over en femårig periode endnu større. Samtidig var den gennemsnitlige omsætning blandt overlevende virksomheder stiftet af mænd ca. 2,5 gange så høj, som for overlevende virksomheder stiftet af kvinder fem og efter stiftelse⁴.

Kønsforskelle i iværksætteriet er underbelyst

Disse tal indikerer, at kvinders repræsentation iværksætteriet er endnu lavere, end den helt overordnede kønsfordeling viser, når virksomhedernes skala eller skalerbarhed tages i betragtning. Men området er stærkt underbelyst i en dansk kontekst. Rapporten Return on Diversity fra Bootstrapping and Network, vurderer tentativt, på baggrund af kvinders repræsentation blandt Europæiske Tech startups og danske Impact startups, at det er sandsynligt at kvinder udgør omtrent 20 pct. af stifterne af skalerbare danske virksomheder⁵. Samtidig konkluderer rapporten, at der er behov for bedre data på dette område. Der er generelt behov for et mere omfattende analysearbejde for at afdække både omfanget af,

⁴ Virksomheder stiftet af kvinde i 2013, som stadig var aktive i 2018, omsatte i gennemsnit for 1.950.000 millioner kroner i 2018; de overlevende virksomheder, der var stiftet af mænd omsatte i gennemsnit for 4.892.000 kroner. https://www.ffe-ve.dk/media/794066/temaanalyse-startupstiftere_endelig-version.pdf

⁵ <https://vf.dk/media/2427/return-on-diversity.pdf>

årsager til og konsekvenser af kvinders underrepræsentation blandt iværksættere i Danmark.

Kvinders andel i kapitalen er forsvindende lille

Når det kommer til den risikovillige kapital, viser opgørelser også, at kønsfordelingen er skæv⁶. Unconventional Ventures har siden 2019 fulgt fundingen af et større antal Nordiske start-ups og scale-ups⁷. I 2021 fandt de, at mens 6,2 pct. af de analyserede virksomheders stiftere bestod af rene kvindeteams, modtog de kun 1,6 pct. af fundingen over perioden 2016-2021⁸. Samtidig stod rene mandeteams bag 83,5 pct. af virksomhederne og modtog 88,4 pct. af fundingen. Resten gik til virksomheder med blandede teams. Blandt virksomheder med hovedkvarter i Danmark, gik 1,7 pct. af investeringerne i 2021 til dem, hvis stiftereteams udelukkende omfattede kvinder og 89,5 pct. til dem, hvis stiftere udelukkende omfattede mænd⁹. I første halvår af 2022 gik bare 0,1 pct. af kapitalen til virksomheder hvis stiftere udelukkende omfattede kvinder.

Og det rykker sig ikke

Ifølge Unconventional Ventures opgørelser, har andelen af funding, der går til virksomheder, som er stiftet eller medstiftet af kvinder, fluktueret omkring dette samme lave niveau i de seks år deres data dækker, jf. figur 5. Det fremgår ikke, om andelen af virksomheder med kvindelige stiftere eller medstiftere blandt de virksomheder, der indgår analyse har udviklet sig på samme måde over perioden.

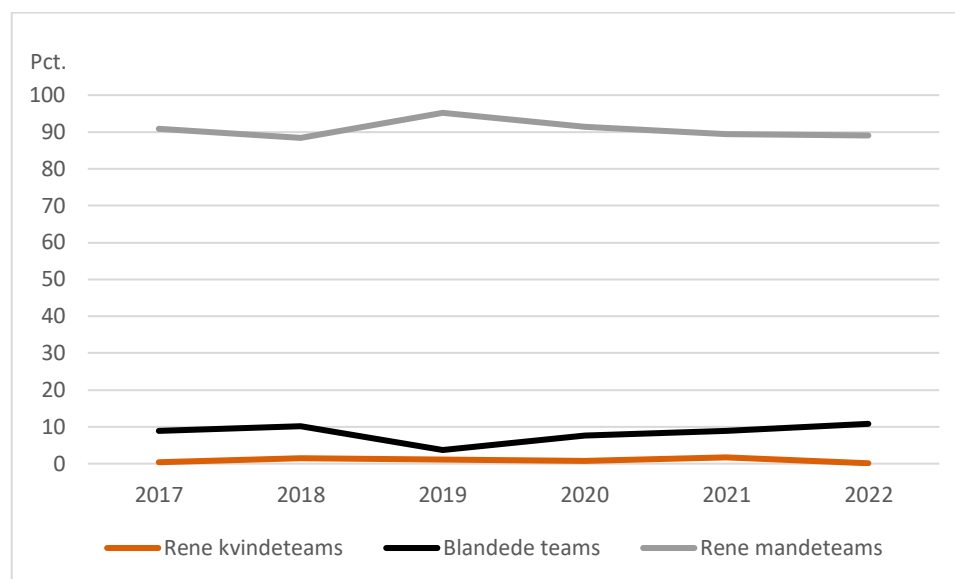
⁶ Det er dog et forbehold, at der ikke findes tilgængelige opgørelser, som tager alle iværksættervirksomheder i betragtning. Det fulde billede er derfor ukendt

⁷ I Unconventional Ventures analyser indgår start-ups og scale-ups, som trackes af Nederlandske Dealroom.co, er lanceret efter 2010, har rejst mere end 0,2 mio EUR i alt, har hovedkvarter i Danmark, Norge, Sverige, Island eller Finland. I 2021 indgik 8,552 virksomheder i analysen.

⁸ <https://report2021.unconventional.vc/32/> Analysen udelader dog to teams bestående af blandede køn i 2021, som de betragter som outliers. Det påvirker sandsynligvis ikke det samlede billede over perioden nævneværdigt, men må betyde, at fundingen til rene kønsteams er overvurderet og til blandede kønsteams undervurderede i 2021. Det er ikke tydeligt hvor meget.

⁹ Det fremgår ikke hvor stor en andel af de virksomheder, der har hovedsæde i Danmark, der er stiftet af hhv. rene kvinde og rene mandeteams.

Figur 5 Andel af venture kapital opdelt på kønsfordelingen blandt virksomhedens stiftere, Danmark

Anm.: Opgørelsen for 2022 dækker første halvår. Analysen opfatter start-ups og scale-ups, som (1) trackes af Dealroom.co, (2) er lanceret efter 2010, (3) har rejst mere end 0,2 mio EUR i alt, og (4) har hovedkvarter i Danmark. Det fremgår ikke hvor mange virksomheder indgår i opgørelsen for Danmark. I opgørelser for hele Norden indgår i alt 8,552 virksomheder i løbet af perioden 2016 til 2021.

Kilde: Unconventional Ventures 2022: <https://report2022.unconventional.vc/5/>

3. Stort økonomisk potentiale ved at løfte kvindeligt iværksætteri

Stort potentiale ved at fremme kvindelige iværksættere

Den lave repræsentation af kvinder i iværksætteriet, indikerer at kvinder udgør et massivt utappet potentiale for dansk iværksætteri og for Danmarks økonomi. En analyse fra Storbritannien, hvor kvinder også er stærkt underrepræsenterede i iværksætteriet, konkluderede i 2019, at hvis kvinder startede og skalerede virksomheder i samme omfang som mænd, ville det kunne bidrage med 250 milliarder pund til Storbritanniens økonomi¹⁰. Mens det vil kræve et større analysearbejde at lave en tilsvarende beregning for den danske økonomi, er der gode grunde til at tro, at det økonomiske potentiale i Danmark også er stort. Hvis kvinder startede lige så mange nye virksomheder som mænd, ville der således blive stiftet ca. 50 procent flere virksomheder om året i Danmark, end der gør i dag¹¹. Og internationale undersøgelser peger på, at diversitet blandt stiftere og ledelse er godt for forretningen.

Undersøgelser finder størst afkast når kvinder er med

Boston Consulting Group (BSG) har fx undersøgt afkastet på investeringer i startups, som har været støttet af startup acceleratoren MassChallenge. De fandt, at mens startups med mindst en kvinde blandt stifterne modtog færre og mindre investeringer, var det gennemsnitlige afkast målt ved omsætning per investeret dollar i disse startups ca. 2,5 gange så højt som i startups uden kvinder¹². Og en undersøgelse fra Slush, en Nordisk virksomhed der arrangerer konferencer for tech startups, har undersøgt afkastet på investeringer i startups, der har deltaget på deres konferencer. De fandt, at afkastet målt ved omsætning per investeret euro var ca. 25 pct. højere for startups, hvor ansøgeren til konferencen (typisk en

¹⁰ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/784324/RoseReview_Digital_FINAL.PDF

¹¹ Beregnet ud fra, at kvinder i dag står bag hver fjerde og mænd bag tre ud af fire virksomheder.

¹² Baseret på i alt 350 virksomheder, hvoraf ca. en fjerdedel havde kvinder blandt stifterne.

stifter) var kvinde, end for startups, hvor ansøgeren var mand¹³. Også amerikanske VC fund First Round har kortlagt deres investeringer i startups med og uden kvindelige stiftere. De fandt, at blandt ca. 300 af de virksomheder, de investerede i mellem 2005 og 2015, performerede de startups, der havde kvinder blandt stifterne i gennemsnit 63 pct. bedre, end de, der ikke havde¹⁴.

Kan være god forretning at investere i kvinder

Analyserne indikerer samlet set, at der kan være en god forretning for investorer, og for dansk økonomi, i at lade kvinders repræsentation blandt stifterne indgå som kriterium ved vurderingen af virksomheders vækstpotentiale. Dog skal det bemærkes, at undersøgelserne er ikke nødvendigvis repræsentative for alle iværksættere, herunder i Danmark. Der er som baggrund for dette notat ikke gennemført en komplet litteraturgennemgang, og undersøgelserne kan ikke godtgøre, hvad der driver forskellen i investeringsafkast mellem de virksomheder.

Manglende repræsentation kan hæmme nye ideer

Også ud fra en betragtning af den globale fordeling af formue og kontrol over forbrugsbeslutninger, synes der at være et økonomisk potentiale i at fremme kvindeligt iværksætteri. Der kan være en tendens til, at mandlige iværksættere udvikler produkter målrettet mænd, og kvindelige iværksættere produkter målrettet kvinder. En lav repræsentation af kvinder i iværksætteriet kan derfor føre manglende produktudvikling til kvinder. Og mens der stadig er langt til ligestilling og fremgang er langsomt, fandt en analyse fra BCG fra 2020, and kvinders andel i den globale formue er voksende. I 2016 udgjorde kvinders andel af den globale formue ifølge analysen ca. 31,2 pct., og i 2023 forventes den at udgøre 34,2 pct.¹⁵ Og World Inequality Report fra 2022 fandt, at kvinders andel af den samlede globale arbejdsindkomst udgør ca. 35 pct. i dag, hvilket repræsenterer en (lille) fremgang på ca. 4 pct.point siden 1990¹⁶.

BCG: Kvinder er oversete på markedet

Selvom der fortsat er stor ulighed, er kvinders kontrol over økonomiske ressourcer altså ikke-ubetydelig og den er voksende, om end langsomt. Og helt tilbage i 2009 fandt en global analyse fra BCG, at selvom kvinders andel af arbejdsindkomsten var lavere end mændenes kontrollerede de forbrugsbeslutningerne i de fleste produktkategorier. Samtidig fandt analysen, at kvinder føler sig oversete på produkt- og servicemarkedet, hvor en efterspørgsel efter tidsbesparende løsninger og services designet specifikt til dem ikke bliver mødt. De oplevede at blive mødt af dårligt udtænkte produkter og marketingstrategier, som promoverer kønsstereotyper, der hører en anden æra til¹⁷. Det synes oplagt, at en bredere repræsentation af kvinder i iværksætteriet kan bidrage til i højere grad at imødekomme kvinders umødte efterspørgsel, og dermed skabe vækst for virksomhederne.

4. Markedsfejl som følge af bl.a. kulturelle normer og investor bias holder kvindeligt iværksætteri tilbage

Markedsfejl bidrager til underrepræsentation

Hvis der er god økonomi i mere kvindeligt iværksætteri, hvorfor sikrer markeds kræfterne så ikke, at vi får flere kvindelige iværksættere? Førnævnte rapport, Return on Diversity, peger på en række barrierer for kvindeligt iværksætteri. Det er ikke intentionen her at gengive dem alle. I stedet fremhæver afsnittet enkelte barrierer og argumenterer samtidig for, at disse barrierer er eksempler på forhold, der giver anledning til at markedsfejl, som både fører til for lavt udbud af kvindelige iværksættere og for lavt et investeringsniveau i disse, i forhold til hvad der er samfundsøkonomisk optimalt.

¹³ Baseret på selvrapporterede data fra 530 startups, hvoraf 18 pct. havde en kvindelig ansøger.

¹⁴ <http://10years.firstround.com/>

¹⁵ <https://www.bcg.com/publications/2020/managing-next-decade-women-wealth>

¹⁶ https://wir2022.wid.world/www-site/uploads/2022/01/Summary_WorldInequalityReport2022_English.pdf

¹⁷ <https://hbr.org/2009/09/the-female-economy>

*Kulturelle normer og manglende rollemodeller***Kvinder mere tilbøjelige til at føle inkompetence**

En undersøgelse fra Dansk Erhverv har fundet, at markant færre kvinder end mænd i 2022 havde intentioner om at starte ny virksomhed¹⁸. Mens 16 pct. af mænd i alderen 18-64 havde intention om at starte virksomhed, gjaldt det kun 7 pct. af kvinder. Samtidig fandt analysen, at en opfattelse af at mangle de rette kompetencer var blandt de vigtigste årsager til, at kvinder ikke ønskede at starte ny virksomhed. I alt angav 19 pct. af kvinder, at det at de manglede de rette kompetencer var blandt de primære årsager til, at de ikke ønskede at starte ny virksomhed. For kvinder under 30, gjaldt det hele 31 pct¹⁹.

Undersøgelser indikerer, at det er kulturelt funderet

Return on Diversity-rapporten peger på, at dette fund harmonerer med en generel tendens for kvinder til at tro mindre på egne evner, som er kulturelt funderet. Blandt de vigtigste kulturelle barrierer, der hæmmer kvinders karrierer fremhæves på baggrund af en række undersøgelser bl.a. at der er en tendens til at mænds kompetencer overvurderes, mens kvinders undervurderes, i hvert fald når de bryder traditionelle kønsnormer; kvinder vurderes oftere på deres nuværende evner, og mænd på deres potentiale; og når kvinders virksomheder fejler, vurderes det ofte som udtryk for manglende kompetencer, mens mænds fejlslagte virksomheder i højere grad anses som udtryk for uheld.

Informationsfejl medfører markedsfejl

Hvis kvinder af kulturelle årsager undervurderer deres egne evner som iværksættere, er der tale om, hvad der i økonomisk teori betegnes en informationsfejl. Og denne informationsfejl giver anledning til et underudbud af kvindelige iværksættere.

Rollemodeller kan fremme kvinders iværksætterlyst

Samtidig har analyser fundet, at eksponering for kvindelige opfindere og iværksættere øger kvinders sandsynlighed for selv at blive opfindere og tendens til at tro på egne iværksætterevner²⁰. Og en analyse fra Kraka og Deloitte har i en dansk kontekst vist, at kvinder, hvis mødre var selvstændigt erhvervsdrivende, har større sandsynlighed for selv at blive selvstændigt erhvervsdrivende, end kvinder hvis fædre var selvstændigt erhvervsdrivende eller hvor ingen af forældrene var det²¹. Analyserne indikerer dermed, at kvindelige iværksættere kan have en positiv effekt på sandsynligheden for at andre kvinder bliver iværksættere, og dermed medvirke til at nedbryde de kulturelle barrierer, som giver for få kvindelige iværksættere. Hvis det er tilfældet, har kvindelige iværksættere en positiv samfundsøkonomisk effekt, ud over det snævre økonomiske afkast af deres egen virksomhed.

*Manglende repræsentation af kvinder blandt investorer og bias i pitch evalueringen***Kvinder er underrepræsenteret blandt investorer**

Kvinder er underrepræsenterede både i Venture Capital fonde og blandt Business Angels. En analyse fra bl.a. Vækstfonden har fundet, at kun 10 pct. af Business Angels i Danmark er kvinder²². Og en analyse fra European Women in VC har fundet, at kun 15 pct. af partnerne i europæiske venturefirmaer er kvinder.

Kan bidrage til bias og manglende forståelse

Rapporten Return on Diversity påpeger, at manglende repræsentation af kvinder blandt investorer kan føre til underinvestering i kvindelige iværksættere af en række årsager. Blandt disse påpeges, at homogene grupper har en tendens til ubevidst bias mod personer, der

¹⁸ <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/dokumenter/04-politik/2022/dansk-erhverv---kvindelige-iværksættere-2022.pdf>

¹⁹ For kvinder under 30 år var dette den mest hyppigst angivne årsag, mens den mest hyppigste årsag blandt kvinder over 30 år var, at de var afhængige af en fast indkomst.

²⁰ Hhv. Bell, A. M., Chetty, R., Jaravel, X., Petkova, N. & Van Reenen, J. 2019. Who becomes an inventor in America? The importance of exposure to innovation, *Quarterly Journal of Economics*, 134(2): s. 647-713 og fx. Bechthold, L. A. & Huber, L. R. 2018. Yes, I can! A field experiment on female role model effects in entrepreneurship. *Academy of Management Proceedings*, 1.

²¹ https://kraka.dk/sites/default/files/public/small_great_nation_5_0.pdf

²² <https://vf.dk/media/2909/05012022-registerbaseret-analyse-af-business-angels-i-danmark-opdateret.pdf>

ikke ligner dem selv. Og at startups ofte løser et problem, de selv har oplevet, hvorved startups med kvindelige stiftere oftere har tendens til at skabe et produkt eller en service, der løser et "kvindeligt" problem. Det kan gøre det sværere for mandlige investorer intuitivt at vurdere potentialet ved kvindelige startups, og muligvis også gøre dem usikre på, om de kan yde den rette støtte i form af rådgivning og netværk. Disse forhold kan også ses som udtryk for informationsfejl, som fører til underinvestering i kvindelige iværksættere.

Kvinder vurderes på andre parametre end mænd

Samtidig henviser rapporten til studier, der har vist, at både mandlige og kvindelige investorer vurderer iværksættere forskelligt, afhængigt af deres køn. Et eksperiment fra Cambridge Universitet har fx fundet, at præcis samme pitch vist til investorer, har højere sandsynlighed for at modtage funding, hvis den er indtalt af en mand, end hvis den er indtalt af en kvinde²³. En anden undersøgelse har fundet, at selv VC funds med kvindelig repræsentation er mere tilbøjelige til at stille, hvad undersøgelsen kategoriserer som "promotion oriented" spørgsmål til mandlige iværksættere, og såkaldte "prevention oriented" spørgsmål til kvindelige²⁴. Samtidig fandt studiet at de iværksættere, der besvarede "promotion oriented" spørgsmål rejste syv gange så meget kapital, som de iværksættere, der primært besvarede "prevention oriented" spørgsmål²⁵. Og også et svensk studie har fundet, at kvindelige iværksættere generelt bliver evalueret mere kritisk end mandlige, og sjældnere opnår den funding, de søger²⁶. I det omfang, at denne adfærd blandt investorer er udtryk for en ubevidst bias mod kvindelige iværksættere, kan det også medvirke til underinvestering i kvinder.

Markedsfejl kalder på offentlig indgriben

5. Behov for at intensivere offentlig intervention

Det lave niveau af kvindelige iværksættere kan overordnet set have to underliggende forklaringer. Det kan skyldes forskellige typer af markedsfejl, som beskrevet i afsnittet ovenfor, eller det kan skyldes forskellige præferencer for at blive iværksættere blandt mænd og kvinder²⁷. Det kan også skyldes et mix af begge dele. Den korrekte politikrespons er afhængig af hvordan dette mix er. I den udstrækning at der er tale om barrierer for kvindelige iværksættere, der giver markedsfejl, vil markedet ikke uden intervention formå at indfri det økonomiske potentiale, som en fremme af iværksætteri blandt kvinder repræsenterer. Baseret på ovenstående er det ikke usandsynligt, at normer og investor bias giver anledning til suboptimale beslutninger både blandt kvinder, som kunne blive iværksættere, og blandt investorer, som underinvesterer i gode ideer. Derfor kan der være behov for øget offentlig indgriben for at fremme kvindeligt iværksætteri.

Udviklingen går for langsomt

På meget lang sigt kan det ikke afvises, at markedet selv ville kunne konkurrere markedsfejlene væk. Man kan således forestille sig, at hvis der er et utappet potentiale for kvindelige iværksættere, vil venturekapital-virksomheder, der indretter sig med et fokus på kvindelige iværksættere have en økonomisk fordel. Det kan ikke afvises at være tilfældet på meget lang sigt. Men tilpasningsprocessen kan være så langsom, at der er et betydeligt tab i form af for lavt niveau af kvindelige iværksættere i en meget lang overgangsperiode. De tilgængelige tal tyder ikke på, at der er en hurtig omstilling undervejs, jf. figur 5. Derved adskiller kvindeligt iværksætteri sig ikke fra andre områder, hvor man har indført, eller overvejer at

²³ Brooks, A. W., Huang, L., Kearney, S. W., & Murray, F. E. (2014). Investors prefer entrepreneurial ventures pitched by attractive men. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(12), 4427-4431.

²⁴ Et eksempel på et spørgsmål der kategoriseres som "promotion oriented" er "Do you think that your target market is a growing one?"; og et eksempel på et, der kategoriseres som "prevention oriented" er "Is it a defensible business wherein other people can't come into the space to take share?"

²⁵ Male and Female Entrepreneurs Get Asked Different Questions by VCs – and It Affects How Much Funding They Get by Dana Kanze, Laura Huang, Mark A. Conley and E. Tory Higgins, in Harvard Business Review, June 27, 2017.

²⁶ Malmström, M., Johansson, J., & Wincent, J. (2017). Gender stereotypes and venture support decisions: How governmental venture capitalists socially construct entrepreneurs' potential. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(5), 833-860.

²⁷ Forskelle i præferencer kan i sig selv være et produkt af kulturelle normer.

gennemføre politiske tiltag for at fremme ligestillingen, som fx deling af barselsorlov eller kønskvoter i bestyrelser.

Fonden for Entreprenørskab anbefaler tiltag

En rapport fra Fonden for Entreprenørskab præsenterer en række konkrete anbefalinger til fremme af kvindeligt iværksætteri, baseret på en gennemgang af international forskning inden for kvindelige iværksættere²⁸. Disse omfatter bl.a.:

- At øge eksponeringen af kvindelige iværksættere, og skabe trainee-forløb hvor kvinder matches med kvindelige entreprenører i mandsdominerede sektorer.
- At igangsætte politiske tiltag omkring ligestilling mellem kønnene i finansielle virksomheder, uddanne kvinder til at investere i virksomheder i det tidlige stadie og oprette erhvervsmentorprogrammer specifikt for kvinder med henblik på at øge kvindelige iværksætteres adgang til kapital.
- At fremme en kommunikationsstil relateret til iværksætteri, som ikke primært er orienteret mod mænd, bl.a. gennem en kønsneutral sprogguide.
- Et fremme eksklusive netværk blandt kvinder for at udveksle erfaringer og støtte hinanden.
- At fremme fokus på iværksætteriet i alle dele af uddannelsessystemet.

Øremærkede investeringspuljer kan være en vej

Et supplerende tiltag, med potentiale for direkte at øge investeringerne i kvinders iværksætteri, og derigennem skabe flere kvindelige succeshistorier, som kan modvirke informationsfejl hos både kvinder og investorer, er at tilskynde til at der oprettes puljer målrettet iværksættere med kønsdiverse teams. Der findes flere eksempler på sådanne puljer internationalt.

- Den statsejede Business Development Bank of Canada, afsatte fx. 1,4 milliarder dollars til investeringer i virksomheder med kvindelig majoritet i ledelsen i 2018, og indfrie det mål i 2021²⁹. Derigennem opnåede banken at fordoble antallet af kvindelige entreprenører, som den finansierer.
- Den Britiske bank National Westminster Bank, har i 2020 og 2021 samlet set øremærket 2 milliarder pund til at investere i kvindeligt ledede virksomheder³⁰.
- Den Schweiziske VC-virksomhed Privilege Ventures har for nyligt lanceret en 20 millioner euro fond, som er dedikeret til investering i kvindeligt ledede startups på tværs af Europa³¹.
- Danske Unconventional Ventures lancerede i juli en 30 mio. euro fond målrettet virksomheder med stifter, der identificerer som kvinder, people of colour, indvandrere og/eller LGBTQ+³²

Der er behov for et gennemgribende analysearbejde

Endelig er der et behov for et gennemgribende og konsoliderende analysearbejde til at skueliggøre det samlede økonomiske potentiale for dansk økonomi ved at øge kvindeligt

²⁸ <https://www.ffe-ye.dk/media/792732/viden-om-hvordan-oeger-vi-antallet-af-kvindelige-ivaerksaettere.pdf>

²⁹ <https://www.bdc.ca/globalassets/digizuite/33122-bdc-annual-report-2021.pdf>

³⁰ <https://www.natwestgroup.com/news-and-insights/news-room/press-releases/diversity-equity-and-inclusion/2021/jan/nat-west-doubles-female-entrepreneurship-funding-to-2bn.html?>

³¹ <https://www.eu-startups.com/2022/11/women-led-startups-perform-better-swiss-based-privilege-ventures-has-now-launched-a-fund-specifically-to-support-them/>

³² <https://www.eu-startups.com/2022/07/danish-firm-unconventional-ventures-launches-e30-million-fund-to-invest-in-impact-tech-companies-with-diverse-teams/>

iværksætter i Danmark, og til at belyse de specifikke barrierer i en dansk kontekst. En kombination af nye surveys og registerbaserede analyser kan fx belyse, på hvilket stadier af iværksætterrejsen, fra intention til scale-up, at kvinders underrepræsentation i særlig grad manifesteres; i hvilket omfang, på hvilke stadier og i hvilke brancher kvindelige iværksættere oplever at være kreditbegrænsede; hvordan kvindelige iværksættere performer relativt til mandlige i en dansk kontekst; og meget mere. Sådanne analyser har potentiale til både at øge opbakningen til fremme af kvindelige iværksættere, pege på konkrete lovende tiltag med udgangspunkt i specifikke danske udfordringer, og muliggøre monitorering af fremgang på nationalt plan.